

Rachunkowość

Dr Aleksandra Pisarska
Świad. Kwalifik. Min.Fin.
nr 13633/99

Rozpoczęcie przedsięwzięcia (realizującego różne cele)

Podjęcie decyzji o rozpoczęciu prowadzenia działalności wymaga m.in.:

- zastanowienia (namysłu),
- oceny własnych idei,
- umiejętności i predyspozycji,
- potrzeb rynku (społeczeństwa i gospodarki).

Konieczne jest także **dokonanie wyboru formy** prowadzenia tej działalności. Polskie prawo umożliwia **wykonywanie działalności w kilku formach** – wybór jednej z nich zależy będzie od kilku czynników związanych z planowaną działalnością.

Rozpoczęcie przedsięwzięcia (realizującego różne cele) cd.

Wybierając formę prowadzenia działalności należy wziąć pod uwagę:

- procedurę rejestracji jednostki organizacyjnej,
- wysokość kapitału początkowego,
- oraz zasady odpowiedzialności za jej zobowiązania.

Wybór formy prowadzenia działalności związany jest także z późniejszym rozwojem prowadzonej organizacji.

Jej wzrost może powodować konieczność zmiany formy działalności ze względu choćby na nieefektywność funkcjonowania bądź brak możliwości dalszego rozwoju.

Rozpoczęcie przedsięwzięcia (realizującego różne cele) cd.

Powodzenie realizacji każdego przedsięwzięcia jest uzależnione od wielu czynników (wewnętrznych i zewnętrznych).

Sprawne zarządzanie każdą jednostką organizacyjną **wymaga pomiarów wielkości**, które mają wpływ na podejmowanie decyzji.

Rozpoczęcie przedsięwzięcia (realizującego różne cele) cd.

Gromadzenie i grupowanie informacji niezbędnych do dokonywania tych pomiarów wymaga wiedzy, systematyczności i precyzji oraz odpowiedniego uniwersalnego systemu informacyjnego.

Takim właśnie uniwersalnym systemem informacyjnym jest rachunkowość, która grupuje, prezentuje i interpretuje informacje o wynikach finansowych przedsięwzięć, zasobach majątkowych i źródłach ich finansowania w jednostce organizacyjnej.

Jednostki organizacyjne działają w trzech obszarach (sektorach)

- sektor prywatny (w którym dominują przedsiębiorstwa o charakterze komercyjnym),
- sektor publiczny (w którym funkcjonują instytucje publiczne, które swoją działalność finansują głównie ze środków publicznych i nie prowadzą przedsiębiorstw o charakterze komercyjnym),
- sektor społeczny lub użyteczności publicznej (w którym funkcjonują organizacje pozarządowe, które nie prowadzą przedsiębiorstw o charakterze komercyjnym).

Sektor prywatny

- osoby fizyczne prowadzą działalność komercyjną (funkcjonują jednoosobowo lub w spółkach osobowych i osobowo-kapitałowych)
- osoby prawne prowadzą działalność komercyjną (są to: spółki kapitałowe, przedsiębiorstwa państwowe)

Jednostki gospodarcze działające na naszym rynku

Forma prawna jednostki	Rodzaj prowadzonej przez jednostkę ewidencji	Ewidencję jednostka prowadzi w oparciu o:	Dochód jednostka rozlicza w oparciu o:
Osoby fizyczne	Ewidencje podatkowe: <ul style="list-style-type: none">- Zryczałtowane przychody ewidencjonowane, karta podatkowa.- Zasady ogólne -podatkowa księga przychodów i rozchodów. Ewidencja księgową: Księgi handlowe	Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. Rozp. Min.Fin. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów UoR, KSR, MSR/MSSF, Dyrektywy UE	Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych

Jednostki gospodarcze działające na naszym rynku

Forma prawna jednostki	Rodzaj prowadzonej przez jednostkę ewidencji	Ewidencję jednostka prowadzi w oparciu o:	Dochód jednostka rozlicza w oparciu o:
Spółki osobowe: spółka cywilna, spółka jawna, spółka partnerska.	Ewidencje podatkowe: - Zryczałtowane przychody ewidencjonowane, karta podatkowa. - Zasady ogólne -podatkowa księga przychodów i rozchodów. Ewidencja księgową: Księgi handlowe	Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. Rozp. Min.Fin. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów UoR, KSR, MSR/MSSF, Dyrektywy UE	Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych

Jednostki gospodarcze działające na naszym rynku

Forma prawna jednostki	Rodzaj prowadzonej przez jednostkę ewidencji	Ewidencję jednostka prowadzi w oparciu o:	Dochód jednostka rozlicza w oparciu o:
Spółki kapitałowe: spółka akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.	Ewidencja księgową: Księgi handlowe	UoR, KSR, MSR/MSSF, Dyrektywy UE	Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych

Jednostki gospodarcze działające na naszym rynku

Forma prawna jednostki	Rodzaj prowadzonej przez jednostkę ewidencji	Ewidencję jednostka prowadzi w oparciu o:	Dochód jednostka rozlicza w oparciu o:
Spółki kapitałowo-osobowe lub osobowe: spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna	Ewidencja księgowa: Księgi handlowe	UoR, KSR, MSR/MSSF, Dyrektywy UE	Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych

Rodzaj prowadzonej przez jednostkę ewidencji

Ewidencja prowadzona w oparciu o rozporządzenie Min. Fin. z dnia 26 sierpnia 2003 roku w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów:

- podatkowa księga przychodów i rozchodów.

Rodzaj prowadzonej przez jednostkę ewidencji

Ewidencje prowadzone w oparciu o ustawę z dnia 20 listopada 1998 roku o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne:

- ewidencja przychodów,
- karta podatkowa.

Rodzaj prowadzonej przez jednostkę ewidencji

Ewidencja prowadzona w oparciu
o ustawę o rachunkowości z dnia
29 września 1994 roku:

- pełna ewidencja księgową.

Definicja rachunkowości

Rachunkowość zajmuje się liczbowym ujęciem i interpretacją – dla celów decyzyjnych i poznawczych – zjawisk i procesów zachodzących w jednostkach organizacyjnych.

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie

Za załóżek współczesnej rachunkowości uważa się średniowieczną księgowość kupiecką, wywodzącą się głównie z miast włoskich (Wenecja, Genua, Mediolan, Florencja), której podstawowe zasady kształtowały się w okresie od XII do XIV wieku.

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

W okresie, kiedy rolę bankierów pełnili przeważnie kupcy, rachunkowość (w owych czasach rachunkowość uprawiana była głównie w przedsiębiorstwach kupieckich i bankach) **koncentrowała się początkowo na ewidencji dokonywanych transakcji** (nazwy dłużników, kwoty należności, terminy spłaty należności, fakty realizacji spłat należności). Wraz z rozwojem stosunków handlowo-finansowych stawała się konieczna również ewidencja wierzycieli (nazwy wierzycieli, **kwoty długów**, terminy spłat długów, fakty realizacji spłat długów).

Pod koniec XIII wieku pojawiły się **zapisy dotyczące innych składników majątkowych** (kasa, towary, materiały).

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

Średniowieczna księgowość kupiecka miała początkowo cechy księgowości pojedynczej.

Zasada zapisu pojedynczego

Operację gospodarczą księguje się na jednym koncie, po jednej jego stronie.

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

Dopiero w **XIV wieku** w miastach północnowłoskich **pojawił się system księgowości podwójnej**, (nazywany systemem weneckim, albo księgowością prowadzoną w dwóch księgach) **prowadzonej w dwóch księgach**:

- dzienniku służącym do zapisów chronologicznych,
- księdze głównej składającej się z kont, podzielonych na dwie strony (*debet* i *credit*), służących do zapisów systematycznych.

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

Od tego czasu **konto** jest powszechnie znanym **urządzeniem księgowym**, **funkcjonującym według zasady podwójnego zapisu** (każdą operację gospodarczą księguje się na co najmniej dwóch kontach, po przeciwnych ich stronach i w tej samej wartości).

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

Zasada zapisu podwójnego

Operację gospodarczą księguje się jednocześnie:

- na dwóch kontach (zapis dwukrotny)
- po przeciwnych stronach (zapis dwustronny)
- w tej samej wartości (zapis jednakowy)

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

W XV wieku pojawiają się **pierwsze opracowania naukowe opisujące zasady księgowości**, tj. :

- w 1458 roku - „O handlu i doskonałym kupcu” Benedetto Cotrugli (druk 1573 r.),
- **w 1494 (1491) roku** - „Zasady arytmetyki, geometrii, proporcji i proporcjonalności” (*łac. Summa de arithmetica, geometria, proportioni et proportionalita*) **Luca Paccioli**.

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

To ostatnie dzieło (wydane w Wenecji) uważane jest za pozycję o fundamentalnym znaczeniu dla rachunkowości. W jego Traktacie XI, składającym się z 36 rozdziałów, opisany został w sposób naukowy i usystematyzowany:

- system księgowości podwójnej oraz zasady jej prowadzenia (zasady księgowości podwójnej); Księgowość podwójna potraktowana została jako przydatny w praktyce uniwersalny model matematyczny wykorzystujący zasadę równowagi, co dało początek metodzie bilansowej.
- sposób sporządzania inwentarza,
- sposób sporządzania rachunku zysków i strat,
- sposób sporządzania bilansu obrotów i bilansu sald wszystkich kont.

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

Luca Pacioli - matematyk, zakonnik - ojciec współczesnej rachunkowości (księgowości podwójnej)

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

W kolejnych latach księgowość przenikała z miast włoskich do krajów Europy Zachodniej, gdzie następował jej dalszy rozwój. Wiąże się to z:

- przesunięciem ośrodków handlu do krajów Europy Zachodniej,
- powstawaniem dużych manufaktur w krajach Europy Zachodniej – w XIV. W XV w-wiecznych manufakturach powstaje nowy dział rachunkowości – **rachunek kosztów**,
- **wydaniem w 1673 roku we Francji Kodeksu Handlowego („Ordonnance de commerce”)**, który stał się wzorem regulacji prawnych w innych krajach europejskich. **Kodeks nakładał na kupców obowiązki:**
- **prowadzenia ksiąg handlowych,**
- **sporządzania co 2 lata inwentarza i bilansu (rozwój sprawozdawczości finansowej), oraz**
- **archiwizowania dokumentów i ksiąg przez 10 lat.**

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na świecie cd.

Dla **XX wieku** szczególnie charakterystyczny był **intensywny rozwój teorii rachunkowości**, która w poprzednich wiekach nie nadążała za rozwiązaniami praktycznymi.

Początek XXI wieku to nasilające się tendencje do ujednociania rachunkowości w skali światowej.

Czy te tendencje będą na tyle trwałe, że staną się cechą charakterystyczną rachunkowości początku trzeciego tysiąclecia?

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na ziemiach Polskich

Najstarsze materialne świadectwa polskiej rachunkowości, jakie zachowały się w archiwach, sięgają XIV-XV wieku. Są to:

- księgi rachunkowe królewskiego dworu oraz miasta Krakowa i innych miast, w których zapisywano przychody i wydatki pieniężne
- księgi Żup solnych w Bochni (z lat 1394 – 1421), księgi Żup solnych w Wieliczce (z lat 1497 – 1594) - najstarszych na świecie zakładów produkcyjnych, które dotąd funkcjonują; w księgach tych rejestrowano przychody i wydatki pieniężne oraz rozchody soli
- średniowieczne zapiski kupców, obejmujące nie tylko obroty gotówkowe, ale również zobowiązania oraz okresowo sporządzane inwentarze majątkowe
- rejestry obrotów gotówkowych oraz obrotów produktami rolnymi, a także inwentarze majątkowe (dworskie), jakie były prowadzone w pańszczyźnianych majątkach ziemskich, które mogą świadczyć o uprawianiu **księgowości rolnej** (z XV w.)

Początki i rozwój współczesnej rachunkowości na ziemiach Polskich cd.

Początki księgowości podwójnej

Na ziemiach polskie **podwójna księgowość kupiecka** zaczęła przenikać w XV wieku:

- bezpośrednio z miast włoskich oraz
- pośrednio z miast niemieckich.

Zasady rachunkowości

Nadrzędnymi zasadami prowadzenia rachunkowości są zasady:

- wiernego i rzetelnego obrazu (art. 4 ust. 1, ang. true and fair view) oraz
- przewagi treści nad formą (art. 4 ust. 2, ang. substance over form).

Do podstawowych zasad rachunkowości zawartych w przepisach należą:

- zasada kontynuacji działania (art. 5 ust. 2),
- zasada memoriału i współmierności (art. 6),
- zasada ostrożności (art. 7 ust. 1),
- zasada ciągłości (art. 5 ust. 1),
- zasada istotności (art. 8 ust. 1),
- zasada niekompensowania (art. 7 ust. 3)

Zasady (polityka) rachunkowości

Polityka rachunkowości to wybrane i stosowane przez jednostkę odpowiednie do jej działalności rozwiązania dopuszczone przepisami ustawy i zapewniające wymaganą jakość sprawozdań finansowych.

Zasady (polityka) rachunkowości

Art. 10 znowelizowanej ustawy o rachunkowości ustala, że jednostka powinna posiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjętą przez nią politykę rachunkowości. Artykuł ten wymienia cztery podstawowe elementy składające się na tę politykę:

- określenie roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych,
- wskazanie metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalenie wyniku finansowego,
- opis sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- określenie systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów.

W obowiązującej w Polsce ustawie o rachunkowości wyrażone jest sformułowanie zasady (polityka) rachunkowości.

Sprawozdanie finansowe

Sprawozdanie finansowe sporządzają jednostki gospodarcze, które prowadzą ewidencję księgową operacji gospodarczych w oparciu o ustawę o rachunkowości. Sprawozdanie finansowe sporządza się zgodnie z art. 45 ust.1 na dzień bilansowy.

Cel sporządzania sprawozdania finansowego

Celem sporządzania i prezentacji sprawozdania finansowego jest przedstawienie wiernego i rzetelnego obrazu sytuacji majątkowej, finansowej i zmian i wyników działalności jednostki, które będą użyteczne dla szerokiego kręgu użytkowników przy podejmowaniu decyzji gospodarczych.

Aby ten cel osiągnąć, sprawozdanie finansowe powinno spełniać określone cechy jakościowe, dzięki którym informacje w nim zawarte będą użyteczne dla użytkowników tych informacji.

Zgodnie z założeniami koncepcyjnymi sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych, zawartymi w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości (MSR 1), głównymi cechami jakościowymi są: zrozumiałość, przydatność, wiarygodność i porównywalność.

Cechy jakościowe sprawozdań finansowych

- **ZROZUMIAŁOŚĆ** (*understandability*)
- **PRZYDATNOŚĆ** (*relevance*)
- **WIARYGODNOŚĆ** (*reliability*)
- **PORÓWNYWALNOŚĆ** (*comparability*)

Elementy sprawozdania finansowego

- wstęp do sprawozdania finansowego,
- bilans,
- rachunek zysków i strat,
- dodatkowe informacje i objaśnienia.

Jednostki, których sprawozdania finansowe podlegają obowiązkowi badania i ogłaszania sporządzają również:

- rachunek przepływów pieniężnych,
- zestawienie zmian w kapitale własnym.

Publikacja sprawozdania finansowego

Sprawozdania finansowe są jawne, gdyż kierownik jednostki składa we właściwym rejestrze sądowym:

- roczne sprawozdanie finansowe,
- opinię biegłego rewidenta (jeżeli sprawozdanie podlegało badaniu),
- odpis uchwały bądź postanowienia (organu zatwierdzającego) o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty.

W przypadku spółek kapitałowych, towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, spółdzielni oraz przedsiębiorstw państwowych także

- sprawozdanie z działalności jednostki.

Termin publikacji sprawozdania finansowego

W ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego. Jeżeli sprawozdanie finansowe nie zostało zatwierdzone w ciągu 6 miesięcy od dnia bilansowego, to należy je złożyć we właściwym sądzie lub innym właściwym organie w ciągu 15 dni po tym terminie.

Obowiązek badania i ogłaszania sprawozdań finansowych

Obowiązkowi badania i ogłaszania podlegają roczne sprawozdania finansowe jednostek powiązanych, w tym roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe grup kapitałowych, a także roczne sprawozdania finansowe kontynuujących działalność:

- banków oraz zakładów ubezpieczeń,
- jednostek działających na podstawie przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych oraz przepisów o funduszach inwestycyjnych,
- jednostek działających na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- spółek akcyjnych z wyjątkiem spółek będących na dzień bilansowy w organizacji,

Obowiązek badania i ogłaszania sprawozdań finansowych cd.

- pozostałych jednostek, które w poprzedzającym roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdanie finansowe, spełniły co najmniej dwa z następujących warunków:
 - Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób,
 - suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2 500 000 euro,
 - przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 000 000 euro.
- sprawozdania finansowe spółek przejmujących i spółek nowo zawiązanych, sporządzone za rok obrotowy, w którym nastąpiło połączenie rozliczane jest metodą nabycia lub połączenia udziałów,
- półroczne sprawozdania finansowe funduszy inwestycyjnych.

Bilans spółki „Alfa” sporządzony na dzień 31.12.20XX roku

AKTYWA		PASYWA			
A.	AKTYWA TRWAŁE	75 000	A.	KAPITAŁ (Fundusz) własny	87 000
I.	Wartości niematerialne i prawne	5 000	I.	Kapitał podstawowy	35 000
II.	Rzeczowe aktywa trwałe (środki trwałe i środki trwałe w budowie)	60 000	II.	Kapitał zapasowy	-
III.	Należności długoterminowe	-	III.	Kapitał rezerwowy	-
IV.	Inwestycje długoterminowe	10 000	IV.	Zysk/strata z lat ubiegłych	45 000
V.	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	-	V.	Zysk/strata netto	7 000
B.	AKTYWA OBROTOWE	25 000	B.	ZOBOWIĄZANIA	
I.	Zapasy (materiały, półprodukty, wyroby gotowe, towary)	20 000	DŁUGOTERMINOWE	8 000	
II.	Należności krótkoterminowe	2 000	I.	Długoterminowe kredyty bankowe	8 000
III.	Inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne)	3 000	C.	ZOBOWIĄZANIA	
IV.	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	-	KRÓTKOTERMINOWE	5 000	
			I.	Krótkoterminowe kredyty bankowe	-
			II.	Zobowiązania	5 000
			▪	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (wobec dostawców)	4 000
			▪	Inne (wobec pracowników)	1 000
			III.	Rezerwy na przyszłe zobowiązania	-
	Razem aktywa	100 000		Razem pasywa	100 000

Operacje gospodarcze bilansowe

- I. Operacje wywołujące zmiany tylko po stronie aktywów bilansu; np. wpłata przez odbiorcę do kasy należności za sprzedane towary
- II. Operacje wywołujące zmiany tylko po stronie pasywów bilansu; np. spłata zobowiązania wobec dostawcy z przyznanego na ten cel kredytu bankowego.
- III. Operacje wywołujące zmiany jednocześnie po stronie aktywów i pasywów bilansu, które zwiększają ogólną sumę bilansową; np. przyjęta dostawa materiałów i powstałe z tego tytułu zobowiązanie wobec dostawcy.
- IV. Operacje wywołujące zmiany jednocześnie po stronie aktywów i pasywów bilansu, które zmniejszają ogólną sumę bilansową; np. spłacono zobowiązanie wobec dostawców gotówką z kasy.

Przykład – zasady funkcjonowania kont księgowych (bilansowych)

Bilans nowozałożonej spółki z o.o. sporządzony na dzień 1 grudnia zawiera następujące pozycje: Rachunek bieżący 100 000, Kapitał zakładowy 100 000

Operacje gospodarcze w miesiącu grudniu w zł:

1.	Zakupiono środki trwałe i przyjęto je do użytkowania	60 000
2.	Podjęto z rachunku bieżącego do kasy	5 000
3.	Zakupiono materiały i przyjęto je do magazynu	30 000
4.	Spłacono zobowiązanie wobec dostawcy z przyznanego na ten cel kredytu	30 000
5.	Zakupiono materiały i przyjęto je do magazynu	45 000
6.	Spłacono część zobowiązania wobec dostawcy z rachunku bieżącego	25 000
7.	Wyplacono pracownikowi z kasy zaliczkę na zakupy	3 000
8.	Przyjęto do magazynu materiały zakupione przez pracownika z wypłaconej mu zaliczki	2 000
9.	Pracownik zwrócił do kasy niewykorzystaną część zaliczki
0.	Zakupiono u dostawcy meble i przyjęto je do użytkowania	10 000

Na podstawie podanych informacji należy:

- otworzyć konta danymi z bilansu,
- księgować operacje gospodarcze na kontach bilansowych,
- określić typy księgowanych operacji gospodarczych i wskazać, jaki wywierają one wpływ na składniki aktywów i pasywów,
- sporządzić zestawienie obrotów i sald,
- sporządzić bilans końcowy spółki na dzień 31. grudnia.

Przykład – zasady funkcjonowania kont księgowych (bilansowych)

Bilans spółki z o.o. sporządzony na dzień 1 grudnia zawiera następujące pozycje (w zł).

Bilans na dzień 1 grudnia

Aktywa		Pasywa	
1. Środki trwałe	70 000	1. Kapitał zakładowy	25 000
2. Materiały	20 000	2. Kapitał przedsiębiorstwa	70 000
3. Należności od odbiorców	5 000	3. Kredyty bankowe	21 000
4. Rachunek bieżący	25 000	4. Zobowiązania wobec dostawców	4 000
Razem aktywa	120 000	Razem pasywa	120 000

Operacje gospodarcze w miesiącu grudniu w zł:

1. Jeden z odbiorców wpłacił na rachunek bieżący	3 000
2. Spłacono z rachunku bieżącego zobowiązanie wobec dostawcy	2 500
3. Zakupiono u dostawcy materiały i przyjęto je do magazynu	8 000
4. Zakupiono u dostawcy meble biurowe i przyjęto je do użytkowania	5 000
5. Podjęto z rachunku bieżącego do kasy	2 000
6. Spłacono z rachunku bieżącego część zaciągniętego kredytu	5 000
7. Zakupiono u dostawcy materiały i przyjęto je do magazynu	1 000
8. Wypłacono z kasy zaliczkę pracownikowi na zakupy	500

Na podstawie podanych informacji należy:

- otworzyć konta danymi z bilansu,
- zaksięgować operacje gospodarcze na kontach bilansowych,
- określić typy zaksięgowanych operacji gospodarczych i wskazać, jaki wywierają one wpływ na składniki aktywów i pasywów,
- sporządzić zestawienie obrotów i sald,
- sporządzić bilans końcowy spółki na dzień 31 grudnia.

Rachunek zysków i strat za okres 01.01.20XX r. do 31.12.20XX r. (wersja kalkulacyjna)

Koszty i straty		
A.	Koszt sprzedanych towarów i produktów	120 000
I.	Wartość sprzedanych towarów	30 000
II.	Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	70 000
III.	Koszty sprzedaży/handlowe	5 000
IV.	Koszty ogólnego zarządu	
A.	Zysk ze sprzedaży	15 000
B.	Pozostałe koszty operacyjne	20 000
C.	Zysk z działalności operacyjnej	7 000
D.	Koszy finansowe	19 000
E.	Zysk z działalności gospodarczej	12 000
F.	Straty nadzwyczajne	1 500
G.	Zysk brutto	11 000
H.	Podatek dochodowy	2 090
I.	Zysk netto	8 910
Ogółem (A,C,E,G,I,J)		151 500

Przychody i zyski		
A.	Przychody ze sprzedaży	140 000
		40 000
I.	Przychody ze sprzedaży towarów	100 000
II.	Przychody ze sprzedaży produktów (wyroby i usługi)	
		-
A.	Strata ze sprzedaży	6 000
B.	Pozostałe przychody operacyjne	-
C.	Strata z działalności operacyjnej	5 000
		-
D.	Przychody finansowe	
E.	Strata z działalności gospodarczej	500
F.	Zyski nadzwyczajne	-
G.	Strata brutto	-
H.	Strata netto	
		151 500
Ogółem (A,C,E,G,I)		

Typy operacji gospodarczych łączących rachunek zysków i strat z bilansem

Bilans		Rachunek zysków i strat	
+			+
	-		+
-		+	
	+	+	
	+;-	Zysk	Strata

The diagram illustrates the following relationships between Bilans and Rachunek zysków i strat:

- Operation 1:** An increase (+) in the left side of the Balance Sheet is linked to an increase (+) in the top right side of the Profit and Loss Statement.
- Operation 2:** A decrease (-) in the left side of the Balance Sheet is linked to an increase (+) in the bottom right side of the Profit and Loss Statement.
- Operation 3:** A decrease (-) in the right side of the Balance Sheet is linked to an increase (+) in the top left side of the Profit and Loss Statement.
- Operation 4:** An increase (+) in the right side of the Balance Sheet is linked to an increase (+) in the bottom left side of the Profit and Loss Statement.
- Operation 5:** A combined change (+;-) in the left side of the Balance Sheet is linked to a Profit (Zysk) in the bottom left and a Loss (Strata) in the bottom right of the Profit and Loss Statement.

Typy operacji gospodarczych łączących rachunek zysków i strat z bilansem

- I. Operacje zwiększające jeden ze składników aktywów, a zarazem zwiększające przychody lub zyski nadzwyczajne, np. sumy uzyskane lub należne za sprzedane towary i produkty, składniki środków trwałych, odsetki otrzymane od udzielonych pożyczek, otrzymane kary, przyznane odszkodowania ubezpieczeniowe.
- II. Operacje zwiększające przychody lub zyski nadzwyczajne i równocześnie zmniejszające jeden ze składników pasywów, np. sprzedaż produktów lub towarów, która została opłacona z góry, odpisanie przedawnionych zobowiązań.

Typy operacji gospodarczych łączących rachunek zysków i strat z bilansem

- III. Operacje zwiększające koszty lub straty nadzwyczajne i zmniejszające jeden ze składników aktywów, np. wartość bilansowa sprzedanych wyrobów i towarów lub środków trwałych, poniesione koszty zarządzania jednostką, zapłacone odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, niedobory, opłacone kary, przedawnione należności, szkody powstałe na skutek zdarzeń losowych.
- IV. Operacje zwiększające koszty i straty nadzwyczajne, a zarazem zwiększające jeden ze składników pasywów, np. zobowiązania wobec pracowników z tytułu niewypłaconych (a naliczonych) wynagrodzeń, zobowiązania za usługi obce (dotyczące kosztów okresu), zobowiązania z tytułu naliczonej (niezapłaconej) składki ubezpieczeniowej.

Przykład – zasady funkcjonowania kont księgowych (bilansowych i wynikowych)

Bilans spółki z o.o. sporządzony na ściśle określony dzień zawiera następujące pozycje (w zł). (jednostka nie rozlicza podatku VAT)

Bilans na dzień 31 grudnia

Aktywa		Pasywa	
1. Środki trwałe	50 000	1. Kapitał zakładowy	35 000
2. Wyroby gotowe	30 000	2. Kapitał przedsiębiorstwa	40 000
3. Należności od odbiorców	1 000	3. Kredyty bankowe	20 000
4. Rachunek bieżący	10 000		
5. Kasa	4 000		
Razem aktywa	95 000	Razem pasywa	95 000

Operacje gospodarcze w bieżącym miesiącu w zł:

1. Sprzedano odbiorcy wyroby gotowe
 - a) cena sprzedaży (dowód sprzedaży) 28 000
 - b) wydano odbiorcy wyroby gotowe o wartości bilansowej w koszcie wytworzenia (Wz) 20 000
2. Sprzedano środek trwały za gotówkę
 - a) cena sprzedaży (dowód sprzedaży) 7 000
 - b) wartość bilansowa środka trwałego (protokół wydania) 6 000

Przykład – zasady funkcjonowania kont księgowych (bilansowych i wynikowych) cd.

3.	Otrzymano wyciąg bankowy, w którym bank zawiadamiał o:	
a)	naliczeniu odsetek od kredytów bankowych	400
b)	naliczeniu odsetek od stanu środków pieniężnych na rachunku bieżącym jednostki	100
4.	Na skutek pożaru zniszczeniu uległ budynek o wartości bilansowej	8 000
5.	Otrzymano wpłatę na rachunek bieżący, odszkodowania z zakładu ubezpieczeń z tytułu budynku zniszczonego w wyniku pożaru	7 000
6.	Opłacono gotówką koszty okresu (sprzedaży i zarządu) 2000+3000	5 000
7.	Należność od odbiorcy uległa przedawnieniu	1 000
8.	Ustalono wynik finansowy

Podane operacje gospodarcze należy zaewidencjonować na bilansie i rachunku zysków i strat.

Bilans na dzień

Lp.	Nazwa konta	B.O.	Zmiany	B.Z.	Lp.	Nazwa konta	B.O.	Zmiany	B.Z.
1.	Środki trwałe				1.	Kapitał zakładowy			
2.	Wyroby gotowe				2.	Kapitał przedsiębiorst wa			
3.	Należności od odbiorców				3.	Wynik finansowy			
4.	Rachunek bieżący				4.	Kredyty bankowe			
5.	Kasa								
	Razem					Razem			

Rachunek Zysków i Strat za okres....

Lp.	Nazwa konta	Operacje gospodarcze	Razem koszty	Lp.	Nazwa konta	Operacje gospodarcze	Razem przychody
1.	Koszt wytworzenia sprzed. prod.			1.	Przychody ze sprzed. prod. (700-1)	28 000	
2.	Koszty sprzedaży						
3.	Koszty ogólnego zarządu						
4.	Pozostałe koszty operac.			2.	Pozostałe przychody operacyjne		
5.	Koszty finansowe			3.	Przychody finansowe		
6.	Straty nadzwyczajne				Zyski nadzwyczajne		
				4.			
	Razem				Razem		
	Zysk				Strata		
	Ogółem				Ogółem		

Regulacje prawne w zakresie rachunkowości

Pojęcie Rachunkowość w znaczeniu teorii jest definiowana zwykle jako logiczne wnioskowanie w formie zbioru szerokich zasad:

- dostarczających ogólnej podstawy odniesienia, dzięki której można ocenić praktykę rachunkowości oraz
- wytyczających rozwój w rachunkowości nowych rozwiązań i procedur .

Obszar wiedzy – nauki społeczne

Dziedzina nauk ekonomicznych

Dyscyplina: ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu, towaroznawstwo

Rachunkowość jest nauką ekonomiczną. Jest ściśle związana z dyscypliną finanse i nauki o zarządzaniu.

Regulacje prawne w zakresie rachunkowości

1. Ustawa o rachunkowości (UoR)
2. Krajowe Standardy Rachunkowości (KSR)
3. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości/Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSR/MSSF)
4. Dyrektywy Unii Europejskiej

Pojęcie i budowa konta księgowego

Konto księgowe to rachunek zmian prowadzony oddzielnie dla każdego składnika aktywów i pasywów, ujmujący stan początkowy danego składnika, zmniejszenia oraz stan końcowy.

Cechą charakterystyczną konta księgowego jest to, że składa się z dwóch stron przeznaczonych odpowiednio do zapisywania: po jednej stronie zwiększeń, a po drugiej stronie zmniejszeń danego składnika (majątku i źródła finansowania) lub danej kategorii ekonomicznej (kosztów i przychodów).

Konta przybierają nazwy zjawisk jakich dotyczą.

Podstawowy podział kont:

- konta bilansowe,
- konta wynikowe.

Pojęcie i budowa konta księgowego

Konto księgowe to rachunek zmian prowadzony oddzielnie dla każdego składnika aktywów i pasywów, ujmujący stan początkowy danego składnika, zmniejszenia oraz stan końcowy.

Cechą charakterystyczną konta księgowego jest to, że składa się z dwóch stron przeznaczonych odpowiednio do zapisywania: po jednej stronie zwiększeń, a po drugiej stronie zmniejszeń danego składnika (majątku i źródła finansowania) lub danej kategorii ekonomicznej (kosztów i przychodów).

Konta przybierają nazwy zjawisk jakich dotyczą.

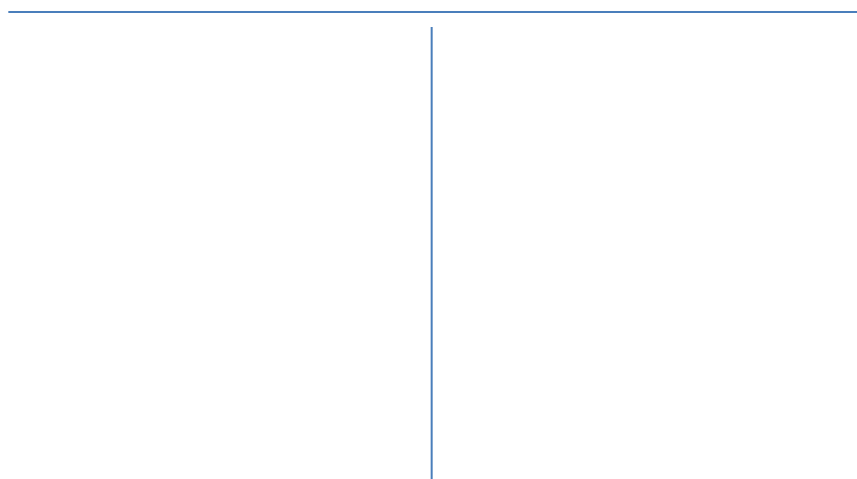
Podstawowy podział kont:

- konta bilansowe,
- konta wynikowe.

Pojęcie i budowa konta księgowego

Dt Konto księgowo Ct

Funkcjonowanie kont bilansowych

Funkcjonowanie konta bilansowego polega na zapisywaniu w nim: stanu początkowego składnika objętego rachunkiem (ewidencją), dodawaniu i odejmowaniu zmian wywołanych operacjami gospodarczymi oraz obliczaniu w dowolnym momencie stanu końcowego (zapasu tego składnika).

Otwarcie konta polega na wpisaniu, na podstawie bilansu początkowego (otwarcia), stanu (saldo) początkowego danego składnika aktywów po stronie Dt konta, a stanu początkowego (otwarcia) pasywów po stronie Ct – w każdym przypadku właściwego konta. Konta otwiera się odrębnie dla każdego składnika aktywów i pasywów.

Funkcjonowanie kont wynikowych

Funkcjonowanie konta wynikowego polega na zapisywaniu w nim: operacji wynikowych, które mają wpływ na wynik finansowy jednostki organizacyjnej. Do takich operacji zaliczamy przede wszystkim te, które są związane ze zużyciem majątku (koszty) oraz ze sprzedażą – przyrostem wartości (przychody).

Konta na których ujmuje się operacje gospodarcze dotyczące przebiegu procesów zużycia i przyrostu wartości noszą nazwę kont wynikowych. Powstają one w wyniku podziału pionowego konta kapitał podstawowy. Stan początkowy kapitału podstawowego jest ujęty na koncie „Kapitał podstawowy” po stronie Ct.

Funkcjonowanie kont wynikowych cd.

W celu odrębnego ujęcia informacji o kosztach i stratach nadzwyczajnych oraz przychodach i zyskach nadzwyczajnych następuje wydzielenie informacji w postaci kont, otrzymując następujące grupy:

- koszty i przychody działalności operacyjnej,
- koszty i przychody pozostałej działalności operacyjnej,
- koszty i przychody działalności finansowej (na rynkach finansowych),
- starty i zyski (koszty i przychody) nadzwyczajne.

Cechą charakterystyczną kont wynikowych jest brak salda końcowego (a tym samym i początkowego), gdyż ich roczne obroty są przenoszone na koniec roku obrotowego na konto 860 Wynik finansowy.

UK Dzielenie i łączenie kont

Zarządzanie jednostką organizacyjną wymaga ciągłego i systematycznego pozyskiwania informacji pochodzących z rachunkowości, prezentowanych w różnych przekrojach.

Wykorzystując możliwości wynikające z podzielności i łączenia kont księgowych, pozwala na uzyskiwanie potrzebnej agregacji informacji.

Rachunkowość może dostarczać zarówno informacji o najniższym stopniu agregacji, jak i informacji o wysokim stopniu agregacji.

Podzielność kont stanowi podstawę tworzenia w miejsce jednego konta kilku nowych, różniących się między sobą zakresem gromadzonych danych bądź stopniem szczegółowości w rejestrowaniu jednorodnych operacji gospodarczych.

Dzielenie i łączenie kont cd.

Konta można podzielić poziomo i pionowo.

Poziomy podział kont polega na uszczegółowieniu przedmiotu obserwacji objętego ewidencją na danym koncie (np. zapasy, aktywa trwałe, rozrachunki). Przedmiot ewidencji zostaje podzielony na szczegółowe składniki.

Wszystkie konta, na których wykazuje się ogólne dane w zakresie przedmiotu ich ewidencji, noszą nazwę **kont syntetycznych** lub kontami księgi głównej.

Konta analityczne, to te które służą do szczegółowej ewidencji poszczególnych rodzajów środków gospodarczych lub źródeł ich finansowania lub innych, wybranych procesów gospodarczych.

Dzielenie i łączenie kont cd.

Pionowy podział kont polega na wyodrębnieniu z jednej ze stron konta wybranych grup operacji gospodarczych i na ujmowaniu ich na specjalnie w tym celu nowo utworzonych kontach.

W wyniku podziału pionowego kont powstaje konto główne i konto korygujące, np. *Środki trwałe i Umorzenie środków trwałych*, lub też powstają dwa niezależne konta syntetyczne, np. *Przychody ze sprzedaży produktów* i *Koszt wytworzenia sprzedanych produktów*.

Zakładowy Plan Kont

Ustawa o rachunkowości zobowiązuje jednostki do posiadania dokumentacji w języku polskim, opisującej przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości. Elementem polityki jest zakładowy plan kont, który powinien obejmować:

- wykaz kont księgi głównej,
- przyjęte zasady klasyfikacji operacji gospodarczych,
- zasady prowadzenia ksiąg pomocniczych (ewidencji analitycznej) i ich powiązania z kontami księgi głównej.

Wykaz księgi głównej zawiera nazwy i symbole liczbowe kont syntetycznych, na których jednostka organizacyjna prowadzi ewidencję operacji gospodarczych zgodnie z zasadą podwójnego zapisu. UoR nie określa nazw ani symboli liczbowych kont księgi głównej, dając jednostce pełną swobodę w tym zakresie. Jednak w tym zakresie często korzystamy z tradycji i gotowych rozwiązań.

Zakładowy Plan Kont cd.

Plan kont dzieli wszystkie konta na dziewięć zespołów (od 0 do 8), nadając jednocześnie każdemu z kont symbol cyfrowy.

Zakładowy plan kont dostosowuje się do specyfiki działalności jednostki organizacyjnej, wymogów informacyjnych, szczegółowości rozwiązań.

Księgi rachunkowe

- Dziennik
- Księga główna
- Księgi pomocnicze
- Zestawienie obrotów i sald
- Wykaz aktywów i pasywów (inwentarz)
- Inwentaryzacja

Dziennik

Dziennik stanowi część ksiąg rachunkowych, która zawiera chronologiczne ujęcie zdarzeń, jakie nastąpiły w danym okresie sprawozdawczym. Bez względu na technikę prowadzenia ksiąg rachunkowych dziennik powinien umożliwiać uzgodnienie jego obrotów z obrotami zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej. Zapisy w dzienniku muszą być kolejno numerowane, a sumy zapisów (obroty) liczone w sposób ciągły. Sposób dokonywania zapisów w dzienniku powinien umożliwiać ich jednoznaczne powiązanie ze sprawdzonymi i zatwierdzonymi dowodami księgowymi.

Księga główna

Księga główna jest to zbiór kont syntetycznych. Konta te zawarte są w planie kont przedsiębiorstwa.

Konta księgi głównej to konta syntetyczne. Konta księgi głównej funkcjonują zgodnie z zasadą podwójnego zapisu.

Księga główna posiada spis wszystkich kont wykorzystywanych do zapisu operacji gospodarczych przez przedsiębiorstwo. Każde przedsiębiorstwo prowadzące pełną księgowość posiada księgę główną.

Księgi pomocnicze

Konta ksiąg pomocniczych zawierają zapisy będące uszczegółowieniem i uzupełnieniem zapisów na kontach księgi głównej. Prowadzi się je w ujęciu systematycznym jako wyodrębniony system ksiąg, kartotek (zbiorów kont), komputerowych zbiorów danych, uzgodniony z saldami i zapisami na kontach księgi głównej. Konta te stanowią ewidencję szczegółową (analityczną) do kont księgi głównej.

Sposób prowadzenia tej ewidencji i zakres uszczegółowienia określa jednostka we własnym zakresie, decyzją kierownika jednostki wyrażoną na piśmie w dokumentacji opisującej przyjęte do stosowania zasady rachunkowości z uwzględnieniem potrzeb w zakresie: sprawowania kontroli wewnętrznej, analizy oraz sprawozdawczości i rozliczeń z tytułu podatków.

Księgi pomocnicze cd.

Konta ksiąg pomocniczych należy prowadzić w szczególności dla:

- środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych oraz dokonywanych od nich odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych;
- rozrachunków z kontrahentami,
- rozrachunków z pracownikami, a w szczególności jako imienną ewidencję wynagrodzeń pracowników zapewniającą uzyskanie informacji, z całego okresu zatrudnienia,
- operacji sprzedaży (kolejno numerowane własne faktury i inne dowody, ze szczegółowością niezbędną do celów podatkowych),
- operacji zakupu (obce faktury i inne dowody, ze szczegółowością niezbędną do wyceny składników aktywów i do celów podatkowych),
- kosztów i istotnych dla jednostki składników aktywów,
- operacji gotówkowych w przypadku prowadzenia kasy.

Dowody księgowo

Dokumentami księgowymi określa się dowody potwierdzające zaistniałe wydarzenia gospodarcze ujęte w ewidencji księgowej. Stanowią źródło do przeprowadzenia kontroli sprawozdania finansowego i są wiarygodnym dowodem w przypadku zaistnienia jakichkolwiek sporów.

Podział dowodów księgowych ze względu na jednostkę wystawiającą:

- dowody zewnętrzne,
- dowody wewnętrzne.

Dowody księgowo – zewnętrzne:

- **dowody zewnętrzne obce** – dokumenty otrzymywane w oryginale od kontrahentów, np.:
 - Fa VAT zakup - faktura VAT zakupu
 - R-k – rachunek
- **dowody zewnętrzne własne** – dokumenty przekazywane w oryginale kontrahentom, np.:
 - Fa VAT sprzedaż - faktura VAT sprzedaży
 - Protokoły reklamacyjne sprzedaży
 - R-k – rachunek

Dowody księgowo – wewnętrzne:

- **dowody wewnętrzne** – dokumenty dotyczące operacji wewnątrz przedsiębiorstwa, np.:

Operacje materiałowe:

- PZ – przyjęcie zewnętrzne
- WZ – wydanie zewnętrzne
- RW – rozchód wewnętrzny
- ZW – zwrot wewnętrzny
- MM – przesunięcie międzymagazynowe
- LT – likwidacja środka trwałego
- OT – przyjęcie środka trwałego
- PT – przekazanie środka trwałego
- PW – przyjęcie wewnętrzne
- Arkusz spisu z natury

Operacje rozrachunkowe:

- KP – kasa przyjmie
- KW – kasa wypłaci
- RK – raport kasowy
- WB – wyciąg bankowy
- Nota księgowa

Operacje rozliczeniowe:

- PK – polecenie księgowania
- LP – lista płac

Podział dowodów księgowych ze względu na etapy sporządzania:

- **dowody pierwotne** – stwierdzają fakt dokonania operacji gospodarczej, np. wpłata gotówki do kasy,
- **dowody wtórne** – wystawiane są na podstawie dokumentów pierwotnych, np. raport kasowy.

Kontrola dokumentów:

Przed ujęciem w księgach rachunkowych, każdy dowód księgowy jest poddawany kontroli pod względem formalnym, merytorycznym i rachunkowym.

- **Kontrola formalna** – polega na stwierdzeniu, czy dowód księgowy posiada wszystkie elementy i czy jest sporządzony na odpowiednim formularzu.
- **Kontrola merytoryczna** – polega na stwierdzeniu, czy dowód został wystawiony przez właściwy podmiot oraz czy operacja miała rzeczywiście miejsce i była celowa.
- **Kontrola rachunkowa** – polega na stwierdzeniu poprawności obliczeń arytmetycznych.

Skontrolowane dowody księgowe podlegają dekretacji – podaje się konta i strony kont, kwoty oraz datę księgowania. Ponadto każdy dowód księgowy otrzymuje numer, pod którym jest księgowany i przechowywany.

Zestawienie obrotów i sald

Zestawienie obrotów i sald jest stosowane w celu sprawdzenia poprawności księgowania. Zestawienie pozwala na wykrycie błędów księgowych i rachunkowych. Zestawienie obrotów i sald dostarcza danych potrzebnych do sporządzenia bilansu końcowego.

Art. 18. 1. Ustawy o rachunkowości omawia zestawienie obrotów i sald.

Na podstawie zapisów na kontach księgi głównej sporządza się zestawienie na koniec każdego okresu sprawozdawczego, nie rzadziej niż na koniec miesiąca.

Obroty tego zestawienia powinny być zgodne z obrotami dziennika lub obrotami zestawienia obrotów dzienników częściowych.

Co najmniej na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych sporządza się zestawienia sald wszystkich kont ksiąg pomocniczych, a na dzień inwentaryzacji - zestawienia sald inwentaryzowanej grupy składników aktywów.

Zestawienie obrotów i sald

Wykaz aktywów i pasywów (inwentarz)

Wykaz składników aktywów i pasywów (inwentarz) wymagany ustawą o rachunkowości (art. 13 ust. 1 pkt 5 i art. 19 ust. 1-2) sporządzają jednostki, które uprzednio nie prowadziły ksiąg rachunkowych w sposób wymagany ww. ustawą. Wykaz ten powinien być potwierdzony inwentaryzacją. W pozostałych jednostkach rolę inwentarza spełnia zestawienie obrotów i sald kont księgi głównej oraz zestawienia sald kont ksiąg pomocniczych sporządzone na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych.

Wykaz aktywów i pasywów w jednostkach rozpoczynających prowadzenie ksiąg rachunkowych stanowi podstawę otwarcia ksiąg rachunkowych i wprowadzenia danych na dzień rozpoczęcia roku obrotowego z uwzględnieniem art. 19 ust. 2 ustawy o rachunkowości. W przypadku przejścia z ewidencji prowadzonej dotychczas w formie księgi przychodów i rozchodów na ewidencję bilansową w formie ksiąg rachunkowych, składniki aktywów i pasywów wycenia się w inwentarzu według zasad określonych przepisami rozdziału 4 ustawy o rachunkowości.

Inwentaryzacja

Art. 26.

1. Jednostki przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację.
2. Inwentaryzacją drogą spisu z natury obejmuje się również znajdujące się w jednostce składniki aktywów, będące własnością innych jednostek, powierzone jej do sprzedaży, przechowania, przetwarzania lub używania, powiadamiając te jednostki o wynikach spisu. Obowiązek ten nie dotyczy jednostek świadczących usługi pocztowe, transportowe, spedycyjne i składowania.
3. Termin i częstotliwość inwentaryzacji, określone w ust. 1,
4. Inwentaryzację, o której mowa w ust. 1, przeprowadza się również na dzień zakończenia działalności przez jednostkę oraz na dzień poprzedzający postawienie jej w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości.
5. Można odstąpić od przeprowadzenia inwentaryzacji (w szczególnych sytuacjach).

Środki trwałe

Środki trwałe określają w znacznej mierze oblicze przedsiębiorstwa, wpływając na jej możliwości i poziom nowoczesności produkowanych wyrobów. Decydują o poziomie ryzyka działania przedsiębiorstwa.

Środki trwałe

Według znowelizowanej ustawy rachunkowości przez środki trwałe rozumie się rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki.

Zalicza się do nich w szczególności:

- nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,
- maszyny urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,
- ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- inwentarz żywy.

Środki trwałe

Według ustaw podatkowych środkami trwałymi są:

- budowle, budynki oraz lokale będące odrębną własnością,
- maszyny, urządzenia i środki transportu,
- inne przedmioty

stanowiące własność lub współwłasność podatnika, nabyte lub wytworzone we własnym zakresie, kompletne i zdatne do użytku w dniu przyjęcia do użytkowania, o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok, wykorzystywane przez podatnika na potrzeby związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą albo oddane do użytkowania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy określonej w ustawach podatkowych zwane środkami trwałymi.

Wycena składników rzeczowego majątku trwałego

Zakup Środka trwałego

- cena zakupu netto (jeżeli jednostka rozlicza podatek VAT i ma prawo do odliczenia podatku VAT zawartego w fakturze zakupu),
- transport,
- załadunek,
- rozładunek,
- ubezpieczenie w drodze,
- opłaty: celne, skarbowe, notarialne,
- odsetki od kredytu do momentu oddania Środka trwałego do użytkowania,
- prowizje i różnice kursowe,
- montaż,
- honoraria dla architektów i inżynierów.

Wycena składników rzeczowego majątku trwałego

Wytworzenie Środka trwałego we własnym zakresie

- koszty bezpośrednie produkcji, czyli wytworzenia we własnym zakresie,
- przypadającą na dany okres jego wytworzenia uzasadnioną część kosztów pośrednich produkcji.

Wycena składników rzeczowego majątku trwałego

Ulepszenia Środka trwałego

koszty jego ulepszenia, polegającego na przebudowie, rozbudowie, modernizacji lub rekonstrukcji i powodującego, że wartość użytkowa tego Środka po zakończeniu ulepszenia przewyższa posiadaną przy przyjęciu do używania wartość początkową, mierzoną okresem używania, zdolnością wytwórczą, jakością produktów uzyskiwanych przy pomocy ulepszonego Środka trwałego, kosztami eksploatacji lub innymi miarami.

Aktualizacja wyceny

oznacza zmianę nie tylko wartości początkowej, ale również zmianę wartości dokonanej do dnia aktualizacji umorzenia. Skutkiem aktualizacji jest przeważnie wzrost kosztów amortyzacji.

Amortyzacja

Amortyzacja jest racjonalną i systematyczną alokacją wartości początkowej składnika aktywów (minus wartość złomowa) na okres jego planowanego użytkowania.

Amortyzacja jest związana ze zużyciem się i reprodukcją środków trwałych. Jest szczególnym sposobem przekazywania wartości i odtwarzania środków trwałych.

Wybrane metody amortyzacji:

- metoda amortyzacji degresywnej,
- metoda amortyzacji naturalnej,
- metoda amortyzacji liniowej.

Umorzenie

Umorzenie to zmniejszanie się wartości początkowej środków trwałych

Gospodarowanie Środkami trwałymi w przedsiębiorstwie

Optymalna gospodarka Środkami trwałymi w jednostce organizacyjnej, to wykorzystanie ich w pełnej zdolności wytwórczej do zwiększenia zdolności produkcyjnych i zysku, a w konsekwencji do zwiększenia wartości rynkowej jednostki gospodarczej.

Polityka gospodarowania Środkami trwałymi jest częścią składową jego polityki bilansowej, a jej kształt zależy od stopnia wykorzystania możliwości organizacji w ramach obowiązującego prawa bilansowego.